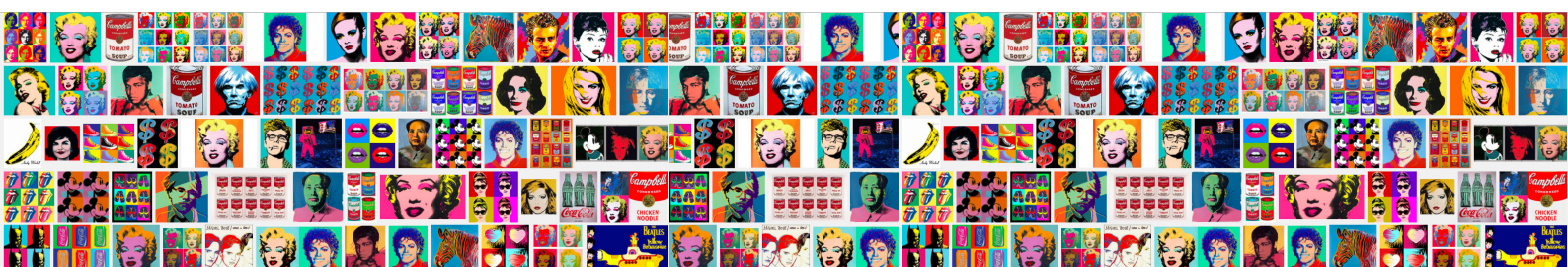

INVAZIA DE IMAGINI DIGITALE ȘI ARTA CONTEMPORANĂ

ANDREA NAGY

Schimbarea modelului de comunicare datorată dezvoltării tehnologice are un impact major asupra culturii și societății, implicit asupra artei. Întreaga cultură este transmisă și receptată prin mijloacele tehnologice actuale. Suntem interesați de practicile artistice contemporane din acest context în care se observă o utilizare intensă a arhivelor de imagini digitale și totodată ne propunem explorarea posibilităților de analizare a imaginilor utilizând noul mediu tehnologic.

În condițiile în care creatorii de imagini sunt martorii exploziei de imagini datorată existenței arhivei uriașe a internetului, arta contemporană este pusă în fața unei provocări. O primă soluție a artiștilor la această criză este aceea de a profita de cantitatea uriașă de imagini disponibile. Arhivele de imagini devin surse de inspirație și material prim de lucru în practicile artistice contemporane. În aceste condiții, baza de date (arhiva digitală) devine motorul principal al procesului creativ în epoca internetului, reprezentând totodată o formă culturală a societății actuale.

Practicile artistice contemporane sunt diverse, dorim însă să amintim câteva dintre modalitățile de abordare a arhivelor:

- utilizarea arhivelor ca sursă de inspirație;
- realizarea unor lucrări de artă sub formă de arhivă;
- realizarea unor arhive de imagini care au rolul de a documenta lucrări de artă (cel mai evident este în cazul formelor de artă alternativă efemeră, care după momentul producerii lor, rămân cunoscute în conștiința publicului sub forma unor arhive fotografice);
- utilizarea unor arhive existente sub formă de ready-made (ceea ce poate include reorganizarea, rearanjarea, restructurarea, recontextualizarea lor).

Numărul mare de imagini disponibile pe internet încurajează utilizarea imaginilor existente, nefiind necesară crearea unor noi imagini originale, astfel numeroși artiști contemporani aleg să lucreze cu arhive de imagini pe principiul *ready-made*, concentrându-se pe selecția imaginilor, organizarea și

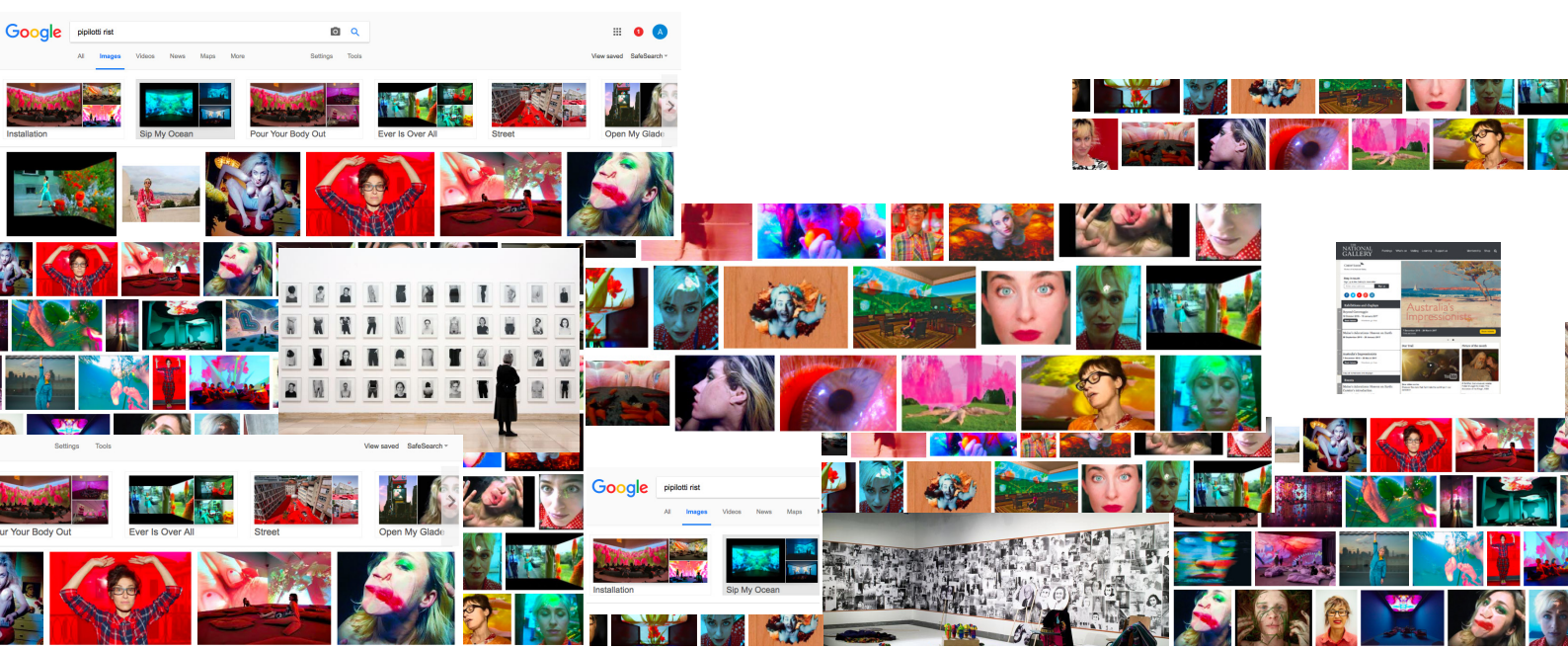
clasificarea acestora. Artiștii chestionează totodată implicațiile de natură semantică ce stau la baza arhivelor, fiind conștienți de importanța structurii lor în crearea semnificației. În acest context trebuie luate în considerare interfețele grafice care structurează arhivele de imagini, având în vedere faptul că toată cultura este receptată prin intermediul interfețelor.

Internetul este o arhivă uriașă eclectică care desființează ierarhiile și categoriile specifice arhivelor clasice, producându-se o democratizare a arhivelor. Percepția este una secvențială și fragmentată și devine normă în arta contemporană, datorită caracteristicii non-lineare și non-configuraționale a noului model de comunicare care influențează practicile artistice. Acestea devin astfel multiple și profund eterogene, preluând caracterul secvențial transmis de noul limbaj.

Odată cu digitalizarea toate formele de limbaj sunt aduse la un numitor comun – limbajul natural (textul), cel vizual, audio-vizual, această posibilitate fiind fără precedent. Faptul că toate tipurile de medii digitale împărtășesc același cod digital face posibilă interacționarea și accesarea simultană prin aceeași interfață a diferitelor categorii de medii, care în mod tradițional erau separate. Rezumându-ne doar la limbajul vizual, trebuie să precizăm două aspecte importante:

- toate imaginile sunt aduse la un **numitor comun numeric**;
- spațiul digital este profund vizual (interfețe grafice).

Transferul imaginilor în spațiul virtual presupune regândirea noțiunii de imagine și tot ceea ce implică ea.

Existența unui numitor comun al imaginilor face posibilă analizarea acestora dintr-o nouă perspectivă - analiza prin parametri cuantificabili a unui număr mare de imagini, constituindu-se ca un instrument puternic de extragere a unor cunoștințe vizuale.

În proiectul de față am realizat analiza sintactică (sau expresivă) a arhivelor de imagini digitale. Analiza sintactică are în vedere structura raporturilor gramaticale ale acestora care a fost realizată cu ajutorul unei aplicații software sub denumirea de 3A (Analiza Arhetipurilor Artistice). Analiza a fost realizată pe o bază de date de 3837 de imagini selectate pe principiul arhivelor din artă, baza de date constituindu-se ca o arhivă a arhivelor. Analiza a presupus identificarea unor constante de ordine gramaticală a imaginilor analizate, care din punct de vedere semantic sunt foarte diferite (este vorba despre o arhivă eclectică, asemănătoare arhivelor internetului) și care acoperă o arie vastă dacă luăm în considerare clasificările tradiționale (perioadă, autori, spațiu geografic, tehnici, tematică, subiect, etc.). Identificarea unor constante expresive la nivelul imaginilor analizate demonstrează interconectivitatea dintre ele și este determinată de dorința de a căuta un *pattern* comun tuturor imaginilor sau încercarea de a ajunge la o imagine arhetipală. Existența afinităților de ordin gramatical al imaginilor analizate ne duc cu gândul la existența unui subconștient colectiv sau la utilizarea de către artiști a unor clișee de reprezentare.

Considerăm importantă analiza sintactică a imaginilor având în vedere faptul că limbajul este cel care determină coerența mesajului, cele două aflându-se într-o relație de interdependență. Prin cale de consecință, atunci când avem în vedere elementele sintactice ale imaginii, implicit luăm în considerare și natura semantică a acesteia.

Faptul că au putut fi identificate constante de natură gramaticală ale imaginilor din această bază de date este semnificativ în cazul cercetării de față. Faptul că în pofida diferențelor de ordin semantic dintre imagini există totuși afinități de ordin sintactic demonstrează într-o anumită măsură atemporalitatea creațiilor artistice, universalitatea imaginilor (având în vedere că imaginile analizate aparțin diferitelor perioade și spații geografice). Artiștii nu pot crea în afara unor filtre întipărite, în afara unui limbaj, în afara schemelor reprezentăionale prestabilite, de unde considerăm că apar și aceste constante sintactice în imaginile analizate. Filtrele culturale sunt întipărite în subconștientul colectiv, astfel chiar dacă artistul nu și-a propus utilizarea anumitor scheme, structuri, raporturi, în mod inconștient acesta le utilizează.

Chiar dacă modelul de comunicare s-a schimbat, trebuie să precizăm, că și în mediul digital (de ex. web-designerii) se utilizează schemele de reprezentare tradiționale într-un mod deliberat, creatorii interfețelor fiind conștienți de importanța limbajului vizual.

Principiul de lucru cu big data utilizat în analizele efectuate se constituie ca o practică artistică curentă. De asemenea explorarea acestei arhive prin modalitățile oferite de aplicația 3A a făcut posibilă extragerea unor noi cunoștințe despre imaginile analizate (cuantificabile) și posibilitatea de organizare/ reorganizare, clasificare, ordonare/reordonare, vizualizare în funcție de criterii de natură sintactică care au putut fi corelate cu cele de natură semantică a arhivei analizate.

Clusterizarea , filtrarea, sortarea imaginilor presupun câteva principii de bază care ajută la extragerea unor informații despre imagini, principii indispensabile într-o cultură dominată de arhive de imagini digitale.

Cercetarea de față poate fi considerată ca un punct de pornire și de chestionare a problemelor amintite, care desigur pot fi dezvoltate în continuare, însăși tema de față fiind una vastă și complexă.

